

ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ

МѢСЕЧНО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ

Всичко за „Християнски Свѣтъ“ се изпраща до:
Павелъ Мишковъ—Варна

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ
За България 3 лв. За странство 4 лв. Всичко въ предплата.

ВАЖНО ЗА ВСИЧКИ.

Всеѣки който ни изпрати 20 точни адреси ще получи безплатно едно годишно течение на „Хр. Свѣтъ“.

Всеѣки който ни изпрати 5 годишни абонати ще получи безплатно едно годишно течение на „Хр. Свѣтъ“.

Забѣлѣжете: платете абонамента си! Само тъй се усигорявате съ редовно получаване списанието.

Оставете се отъ мисълта, че и безъ пари се изпраща. Това е нередовностъ, некавалерска мисълъ. Отъ васъ зависи съществуването на сп. „Хр. Свѣтъ“. А, вие не бихте желали да спре такъво списание каквото е „Хр. Свѣтъ“. Прочее, не отлагайте, но още днесъ изпратете абонамента си. Помнѣте и това, че редакцията и администрацията ни се прѣмѣстиха въ Варна.

Пари, писма, всичко за „Хр. Свѣтъ“ се изпраща за напрѣдъ до редактора Павелъ Мишковъ,
ул. „Царь Крумъ“ № 2—Варна.

СТОЯНЪ ВАТРАЛСКИ.

Моето въ Англия себепосланство.

(12/X, 1912 до 13/IV, 1913)

Злата послѣдица
 Слѣдва естествено
 Не само злобното
 Намѣрение,
 Но и лѣнивото
 Немарение.

Днешното крушение на България се дължи прѣдимно на нейната некадърна дипломация. По това двѣ мѣсина въ свѣта нѣма.

Като една важна отъ тая управа послѣдица която е сжщеврѣмено и една отъ главнитѣ причини за нашата прѣзъ 1913 г. народна злополука, историята ще впише и липсата между силнитѣ народи на български приятелъ. Кога България, като извѣстниятъ въ евангелската притча пжтникъ, попадна между петима разбойници, за нея въ цѣль свѣтъ не се намѣри ни единъ добъръ самарянинъ, нито единъ благороденъ рицаръ не ѝ се притече на помощъ.

Азъ прѣдвидѣхъ опасността отъ тая сждбоносна липса; и сега, въ редъ статии, ще се опитамъ да опиша какъ съ частни сили и слаби срѣдства азъ за цѣли шестъ мѣсеци се борихъ за да я прѣдотвратя. За г-жа Олга Новикова, която прѣзъ врѣме русотурската война, 1877 — 1878 г. вършеше въ Англия подобна на моята агитациона работа, е казано че „извършеното отъ нея има поголѣма цѣнностъ за Русия отъ една 100,000 армия“. Каква цѣнностъ има моята дѣйностъ за България,—ще оставя на други да прѣсмѣтатъ. Азъ само ще кажа съ каква цѣль и какъ работихъ, какво свършихъ и какво би трѣбвало още да се извърши, за да се достигне пълноплодие.

Прочее, азъ се лѣскавя да вѣрвамъ че моята тукъ описана опитностъ крие за самостоятелния мислителъ и дипломатична поука.

* *

На 17 Септември 1912 г. се обяви въ България обща мобилизация. Всички млади, тѣлесно способни граждани бѣха повикани подъ знамената. Прѣдстоеше имъ кръвава разправа съ петвѣковния врагъ. Цѣльта — освобождение поробената частъ отъ народа ни—бѣ отъ всички желана; но отъ очакванитѣ послѣдици, само ужаснитѣ жертви бѣха сигурни. Цѣлиятъ народъ бѣ възбуденъ до истеричностъ, вълнуванъ отъ небивали надежди и омразни страхотии. Всички здрави, дѣеспособни българи, доколкото можеше да

ги пробере несвършената държавна наредба, бѣха позикани да жертвуватъ и да се жертвуватъ за дѣлото. Азъ, обаче, подъ изключенията на закона и иззинението на възрастта си, бѣхъ изоставенъ.

Изоставенъ! Самага мисль ме смути. Въ моя вжтрѣшенъ миръ се подигна нѣщо като буря. Стачакъ неспокоеиъ като гуженъ. Стана ми скучно, грозно и неловко да бжда страниченъ зритель на прѣдстоящитѣ сждбоносни сжития. И разумътъ и съзѣстата ми възстанаха и протестираха. Изоставенъ — и кога? Въ врѣме на върховно народно усилие и частиченъ рискъ. Изоставенъ — и отъ какво? Отъ да зема лично участие въ въ най-великигъ менъ съзрѣмени събития на Балканския полуостровъ. Изпжждане на турцитѣ въ Азия, освобождението на Македония, наша всенародна мечта; прѣварѣщане на Балканския съюзъ въ Конфедерация на Балканскитѣ Съединени Държави, велика, достойна за 20-й вѣкъ крачка въ напрѣдъка на човѣщината. Изоставенъ — и кой? Азъ, който съмъ възпѣзаль патриогизма като добродѣтель; който съмъ твърдилъ че турцитѣ сж непоправими и ще бждатъ докато сж мохамедани; който макаръ и да съмъ считаль свободата плодъ на приложена въ живота истина нежели на оржжието, все таки, съмъ я считаль за нѣщо желателно; азъ, който съмъ поддържалъ съ години че конфедерацията е най-свѣтла звѣзда надъ балканския хоризонтъ, най-плодния политиченъ идеалъ, най-великата надежда на Балканскитѣ полудиви и заядливи породчета; който съмъ често увѣщаваль хората да се себеотричатъ въ изпълнение на своитѣ длѣжности; азъ, най-сегне, който наричамъ отвратителенъ човѣкъ, онзи който самси не върши, или не се опитва да върши, доброто което прѣпоржчва на други, — и сега, кога отечеството ни прави усилия на животъ и смъртъ, кога хора съ по ограничена морална свѣтлина рискуватъ всичко — пристойно ли е азъ да се спогайвамъ между женитѣ или да викамъ „ура“ отъ топло! Не, казахъ си, или и азъ трѣбва да се

подвизавамъ и да жертвувамъ днесъ съ народа си, или никога вече да не отарямъ уста за християнство, за добродетел и длъжности човѣшки. Нека бѣла изоставенъ—както всѣкога съмъ бивалъ изоставялъ отъ популярни паради и народни награди, ала никога отъ обществени тежки и общочовѣшки длъжности.

Тѣй, покоренъ на разума и съвѣстѣта си, азъ рѣшихъ да сторя нѣщо. Ала какво? Мислейки по това, на 19 септ. прѣзъ нощта чухъ вътрѣшно гласъ, ясенъ и категориченъ: „Азъ трѣбва да отида въ Англия, за да осѣтълявамъ общественото тамъ мнѣние досежно Балканската война, и да защитавамъ нашата права кауза. Понеже владѣя английски. това е моя длъжностъ. Каквото и да сторехъ тукъ въ България, дори да положихъ и живота си на бойното поле, азъ стократно ще бѣда по-полезенъ на освободителното дѣло съ агитацията си изъ Великобритания.

Отидохъ и явихъ тая си мисль на министра Людскановъ¹⁾. Между друго азъ се осмѣлихъ да внуша да се изпратятъ такива агитатори въ

Русия и Франция, освѣнъ въ Англия, какъто желяхъ самъ да бѣда пратенъ. Г. Людскановъ не прие идеята ми съ ентузиазмъ, както очаквахъ; ала я одобри, и ме прѣпрати до министеръ прѣдседателя Гешовъ. Но тоя послѣдния се оказа недостѣпенъ за менъ. Слѣдъ нѣколкодневни опити да го срѣщна лично, азъ му изпратихъ слѣдното писмо:

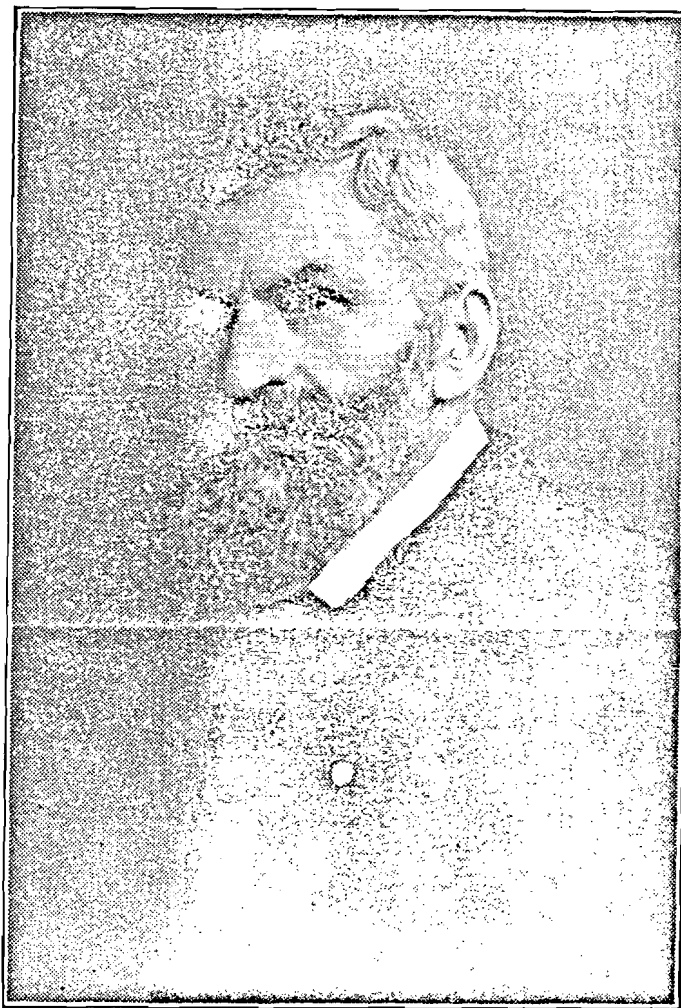
Високоуважаеми Министерс-президенте, Г-нъ Ив. Ев. Гешовъ,

Тяжестѣта на моя личенъ дългъ, заедно съ моето твърдо убѣждение, че бихъ могълъ, въ тия сѣдбоносни врѣмена, да послужа на отечеството си, ме нудятъ да занимавамъ вниманието Ви за нѣколко минути.

Завчера, въпрѣки даденосто ми отъ Д-ръ Даневъ събѣщанне, не бѣ Ви възможно да ми дадете срѣща. Сега Ви пиша вкратцѣ онова което тогава искахъ да Ви говоря.

Общественото мнѣние въ Англия, както нийдѣ другадѣ, играе ролята на решающъ факторъ въ народната имъ политика.

Върху това обществено мнѣние може да се въздѣйствува чрѣзъ публични рѣчи и

СТОЯНЪ КР. ВАТРАЛСКИ
ПОЕТЪ-ПИСАТЕЛЪ

1) Азъ не знаехъ тогава, както зная сега, да му кажа въ подкрѣпа на идеята си, че прѣзъ послѣдната русо-турска война Русия е имала за агитаторъ въ Англия талантливата Олга Новикова, а прѣзъ русо-японската война, досетливото Японско правителство бѣше изпратило за същата цѣль въ Англия вицеграфа Суемяцу, а въ Америка, вицеграфа Конекко (съ който съмъ роднина по това че се случило да сме свършили въ същия университетъ, Harvard. Нашиятъ военни угражяваха японско „учение“. Колко добръ щеше да е ако и нашиятъ управници изучаваха японска дипломация!

вѣстникарски статии.

Повлияването или засилването на това английско обществено мнѣние въ полза на нашата кауза било би днесъ служба отъ върховна стойностъ и сѣдбоносна важностъ.

По казаното до тукъ двѣ мнѣния, между мислящитъ хора, не може да има. Онова което подлежи на споръ е: дали Стоянъ Ватралски е човѣкътъ за това важнѣше дѣло?

Поради това че не ме познавате интим-

но азъ трѣбва (колкото и да е неловко и нескромно самъ да посочвамъ своята за такава работа способностъ или приспособимостъ) да Ви кажа какво ми дава смѣлость да прѣдлагамъ скромнитѣ си сили за това голѣмо прѣдприятие.

За това ми дава смѣлость и увѣреніе споменѣтъ въ моята незначителна кариера на една моя насърчителна въ подобна работа опитностъ. А именно: прѣди, прѣзъ и особно подирѣ слѣдване образованието си въ Харвардския университетъ, при Бостонъ, азъ съмъ публикувалъ доста дописки и платени статии въ първокласни американски вѣстници и мѣсечни списания, и съмъ държалъ стотини популярни сказки изъ градове и села, въ черкви, салони, обществени зали и даже въ театри; прѣдъ многолюдни заинтересовани слушатели.

А какъ зная че хората сж се интересували въ моитѣ сказки? Първо, отъ това че ме слушаха съ внимание; второ, че при повторно говорене въ сжщия градъ или село, числото на слушателитѣ ми се увеличаваше; трето отъ лѣскателни отзиви въ пресата (каквито изрѣзки мога да Ви прѣдставя когато пожелаете.) Ето защо, макаръ сега да съмъ дванадесетъ години по-възрастенъ, азъ мисля че имамъ разумно основание да вѣрвамъ че да бѣхъ сега въ Англия би ми се удало, посрѣдствомъ наврѣмени писма и приспособени за цѣльта рѣчи, да сторя нѣщо — да не кажа много нѣщо — къмъ повлияване общественото въ Англия мнѣние въ полза на нашата права кауза.

Фактѣтъ че съмъ евангелистъ ще ми даде достѣпъ, както не би далъ на никой православенъ българинъ, до английскитѣ амвони. Въ началото ще ми послужатъ готовитѣ у менъ свидѣтелства изъ вѣстници и всеизвѣстни лица въ Америка. Амвонѣтъ между англосакситѣ, както знаете, е мощенъ инструментъ за въздѣйствиe върху публиката.

Освѣнъ статиитѣ и рѣчитѣ може да се отпечататъ и раздаватъ рѣчно моята ода: „To-day's Macedonian Cry“ и други подобни позии. Изобщо, като се има прѣдвидъ психиката на англичанина, заедно съ вървежа или обратата на събитията, да се бие на религиознитѣ имъ и хуманни чувства, за което нѣщо ни е далъ изряденъ образецъ самъ Гладстонъ, — чието име, бидейки свързано съ нашето освобождение, азъ съвсѣмъ лесно и досущъ естествено ще използвамъ въ моя апелъ за помощъ и симпатия.

Мисля, още, че ще бѣде по-добрѣ ако дѣйствувамъ отъ свое име, като частно лице.

Прочее, азъ моля да бѣда пратенъ незабавно въ Англия, кждѣто ще мога да изпълня заповѣдѣта на моята съвѣсть.

Потрѣбно е да се поспѣши. Зная, уважаеми г. Министре, че сте обрѣмененъ съ рѣшаването на прѣважни въпроси. Ала и тоя не е маловаженъ. Споредъ мене, въ прѣдложения за пропаганда опитъ едва ли може да има нѣкакъвъ рискъ; когато пъкъ забавянето му ще бѣде грѣшка, а отхвърлянето му, или неизползуване случая, едно неправимо, да не кажа непростимо, дипломатично опущение.

Азъ ето изпълнихъ първата стѣпка на моя дългъ като българинъ, и чакамъ да ми се даде случай да продължавамъ.

Красносело при София,

22 септ. 1912 г.

Съ искрена почитъ и сърдечна симпатия, Стоянъ К. Ватрадски.

Слѣдъ дванадесетдневно чакане и миткане по високитѣ канцеларии, като сжщински службоговецъ, азъ приехъ отъ прѣдседателя на Народното Събрание, който по онова врѣме редовно засѣдваше съ министритѣ, слѣдвашето писмо:

София, 2, X 1912.

„Уважаемый г. Ватрадски,

Говорихъ съ г-да министритѣ. Всички Ви благодарятъ за готовността да услужите на общото народно дѣло. Обаче тѣ мислятъ, че е още прѣждеврѣмено да се пристѣпи къмъ прѣпоръчваната отъ Васъ акция.

Съ отлично почитание:

Д-ръ С. Даневъ.“

„Още прѣждеврѣмено!“ извикахъ азъ гласно, като прочетохъ писмото. Какъ може разуменъ човѣкъ така да мисли, или искренъ — да говори! Това значи че е „прѣждеврѣменно“ да се носи вода на запалена вече кжща. Азъ бѣхъ, и сега съмъ, въ недоумѣние за сжщинската причина на тоя министерски отказъ. Ако нѣмаха пари, защо даваха милиони по онова врѣме на черногорския кралъ? Ако смѣтаха мене не за такава важна работа човѣкъ, то защо не пратиха другиго? Невѣроятнo е само, рѣкохъ си, тѣ да считатъ идеята или приложението ѝ нѣща прѣждеврѣмени. ¹⁾

Но каквито и да бѣха тѣхнитѣ мотиви

въ тоя отказъ, азъ вѣрвахъ непозколебимо че осъществението на моята идея бѣше твърдѣ важно, тъкмо наврѣмено, а при това и моя длъжностъ. Азъ бѣхъ убѣденъ че се ще смогна да сторя нѣщо за каузата въ Англия. Като проживѣлъ цѣли 16 години между англосакситѣ, азъ съчувствено познавамъ тѣхната психика; а на друга страна, и тѣ много по вѣрно отъ нашия ориентъ разбиратъ моя суровъ и прямъ характеръ. Ето защо азъ се само наскърбихъ отъ министерския отказъ, безъ да се отчая или отвърна отъ намѣрението си.

Слѣдъ нѣколко ялови опити за сжщата цѣль, азъ се явихъ при министра на финанситѣ, г. Тодоръ Тодоровъ, съ молба да заповѣда да ми се даде заемъ срѣщо ипотека на кжщата и имота ми, та да ида на собствени разноски. Това той стори съ готовностъ, и Бѣлг. Землед. Банка ми зае съ обикновена лихва потрѣбната сума, съ която и отпатувахъ¹⁾.

1) Въ свѣтлината на сега вече извѣстнитѣ тѣхни „държавнишки“ похвати, невѣроятното тогава е съвсѣмъ вѣроятно сега. Нашиятъ управници дѣйствително може да сж считали приложението на моята идея прѣждеврѣмено, ако не и излишенъ трудъ. Докато работѣхъ въ Англия, тѣ никакъ не проявиха интересъ въ моята дѣйностъ, камо ли да я оцѣняватъ. Че Д-ръ Даневъ ходилъ на ловъ бѣше по-важно събитие за тѣхъ отъ колкото че азъ съмъ държалъ рѣчь въ Оксфордския университетъ. За нуждата отъ подобна агитация тѣ се усѣтиха чакъ кога по липса на срѣдства азъ се вече бѣхъ завърналъ въ България — около три мѣсеци подиръ това — кога цѣль народъ болѣзнено извика: „Оклеветени сме! Доброто ни име е зацапано! Нашиятъ врагове пратили въ странство сума агитатори и защитници, а ние—никакви!“ И тѣхнитѣ наслѣдници, които слѣдъ десетъ мѣсеци осъществиха моята идея — като прѣстѣпно игнорираха родителя и ратника и — не излѣзоха по-умни. Радославовия кабинетъ, както се знае, едва слѣдъ вълчото разпокъсване на България въ Букурещъ, делегира въ Англия и другадѣ агитатори—повечето хора партизани и кариеристи, — „акция“, която, слѣдъ инквизиторския букурещки договоръ, бѣше така „наврѣмена“ както е „подиръ дѣжъ качулка!“

2) Като прѣдполагахъ че войната и моята мисия ще се свършатъ най-дълго въ два мѣсеци, азъ заехъ само 2000 лева. Но като продължението на войната ме принуди да стоя не два, а шестъ мѣсеци; азъ се натоварихъ разбира се и съ други дългове.

На 12/25 Октомври азъ потеглихъ отъ София за Лондонъ.

Патувахъ въ III класа, чието задушено помѣщение пълнѣхме като сардели. Спѣтницитѣ ми бѣха главно нечисти и груби до отвратителностъ селяни, повечето сърби, патуващи безплатно, връщайки се отъ посѣщение на синове и роднини, може би и съ търговски спекулации, изъ бойнитѣ полета въ Македония¹⁾.

Мудно и тягостно бѣше патуването ми прѣзъ Сърбия. Всички въ грена говорѣха за войната, ала само за сръбскитѣ въ Македония побѣди. Българитѣ, гърцитѣ и черногорцитѣ се спомѣваха рѣдко, и тѣ, въ покровителственъ тонъ, нѣкакъ си, като едни прости помощници на сръбската съ Турция война. Нѣкои сръбски граждани—а какво остава за еланиятѣ имъ?—даже незнаеха че сжествува между насъ нѣкакво съюзничество. На моя нѣкаква бѣлѣжка, една нишкина ме наивно попита: „Та че и българитѣ ти воюватъ съ Турция?“ Този тонъ, това незачитане и това нахално настроение не самъ оскърбиха моето народно честолюбие; но и прѣдизвикаха слѣдната въ тевтерчето ми бѣлѣжка: „Слѣдъ войната, като че ли ще си имаме неприятности съ тѣзи хора“.

По навѣтрѣ въ Европа, моето наранено отъ сръбитѣ национално чувство бѣше сѣро и досущъ изцѣрено. Нѣщо повече, азъ бѣхъ приятно изненаданъ отъ общото континентално настроение. Наистина, нѣмскитѣ вѣстници говорѣха за успѣха на Балканския съюзъ съ досада; но почти безъ изключение възхваляваше българитѣ за юначество и умѣлие. Сърбия, Гърция и Чернагора добиваха значение само като наши щастливи съюзници. Миѣнието за България и българитѣ бѣше всекъждѣ повишено. Българското име се славеше и нашиятѣ приятели тържествуваха.

[слѣдва].

1) Значи: сръбитѣ, които точеха жбѣ за българска Македония и патуваха, може би, съ цѣль съгледателска, се возеха по Българскитѣ Държавни желѣзници безплатно; а азъ, който отивамъ по българска държавна работа,—съ пълна такса!

Д-ръ Каунтъ за България

Цюрихския вѣстникъ „Zürcherische Freitaagszeitung“ отъ 18. юли (н. ст.) тъкмо по врѣмето, когато гърцитѣ проглушиха най-много свѣта за нечувани нѣкакви си български звѣр-

ства като прѣдава нѣкои отъ депешитѣ на кралъ Константина пише и за конференцията на Прѣдседателя на Методистката Мисия въ България, Д-ръ Е. Е. Каунтъ слѣдното:

„Въ Методистката Черква на Промена-ленга Д-ръ Каунтъ отъ София държа въ Недѣля сл. об. на 5 часа една конференция върху България и Балканската Война. Ако българското правителство се нуждае отъ нѣкого, за да спечели на ново симпатии на Европа за нещастната си страна и наистина то има нужда отъ такива хора—тогава би трѣбвало само да изпрати Д-ръ Каунтъ да държи въ европейските градове редица конференции. Въ края на неговата рѣчь въ Цюрихъ половината отъ събранието бѣше потопено въ сълзи, най-дълбоко подвижено и потрѣсено отъ това, което слуша.

Всички страни на земята, тъй почна Д-ръ Каунтъ, комуто Професоръ Щеррингъ служеше за прѣводачъ, сж прѣдставени на Конгреса на Недѣлнитѣ Училища въ Цюрихъ. (Д-ръ Каунтъ бѣше единъ отъ българските делегати за този конгресъ, който засѣдаваше въ това врѣме тамъ).

Никоя отъ тия страни, никоя друга частъ отъ земното кълбо, не заслужава повече състрадание и сърдечно съчувствие колкото нашата нещастна България. Ние прѣживѣхме толкова тежки врѣмена, че нѣкои отъ насъ мислѣха да е дошло края на свѣта и второто пришествие. Война и вѣкъ за война бѣха на дневенъ редъ и сж още. Двѣ войни имаме и днесъ ни засѣня друга. И това всичкото въ краткия срокъ отъ 9 мѣсеца. Сърдцето ни се страшно притиска. Но не само войната, сжщо и епидемиите ни посѣтиха, холерата и тифоса. Отъ тия епидемии сж убити по-вече българи отъ колкото отъ турския крушумъ. Колко много синове, братя, съпрузи, бащи паднаха и умрѣха, какво грамадно е числото на вдовицитѣ и на сирачетата—това зрѣлище трѣбва да покърти сърдцето Ви.

Обаче и това не бѣше дозволно — отъ едно страшно землетрѣсение бѣхме смутени. Бѣше прѣди единъ мѣсець, когато внезапно на улицата се залюлаха на една и друга страна. Излизахъ тъкмо стъ фурна кждѣто бѣхъ купилъ хлѣбъ за бѣднитѣ, и си помислихъ, че се разболявамъ. Обаче въ къщи намѣрихъ всичко въ пълна паника и цѣлия градъ въ тревога. Слѣдъ 24 часа се научихме че центъра на землетрѣсението билъ старата ни столица Търново. Заминахъ на другия денъ нататкъ съ пари за да помогна и намѣрихъ цѣлия градъ въ развалини, а хората на открито въ палатки. И тѣзи хора, които толкова страшно нѣщо трѣбваше да прѣживѣятъ, бѣха още пълни съ хвала и благодарностъ къмъ Бога,

че землетрѣсението не се е случило нито нощемъ нито пъкъ прѣзъ зима. Кждѣ е тая нация която въ такава скръбъ мисли само да благодари и хвали? Самия азъ и приятелитѣ ми отъ България, които дойдохме въ Цюрихъ на Конгресъ, сме сега като че ли прокудени отъ собственото си отечество и не знаемъ, кога и какъ ще стигнемъ пакъ у дома, понеже наврѣдъ около отечеството ни е неприятеля и война. Нѣма нито една отъ съсѣднитѣ страни, която да не е днесъ нашъ неприятелъ. Ние гледаме за нѣкоя приятелска ръка, която да ни се подаде и не виждаме никоя и ние викаме къмъ небето, за да ни дойде на помощъ.

Това е положението на България!

А причината на всичко това? Дѣйстви-телно ли ние нѣмаме пълно и съвършено право? Ние имаме впечатлението, че сжщо и тукъ въ Швейцария неправо ни осжждатъ. Нека да Ви съпоставя нѣкои факти. Ние имаме съюзъ съ Сърбия, Черна Гора и Гърция за да освободиме християнитѣ въ Македония отъ игото на Турция. Прѣди войната сключихме договоръ съ Сърбия, въ който бѣше опрѣдѣлена съвършено точно граничната линия отъ точка зрѣние на справедливостъ и националното тежение на съотвѣтнитѣ градсве и окржзи. Войната дойде. България имаше да понесе главнитѣ жертви затова въ имотъ и кръвъ. Тя прогони главната турска армия побѣдоносно чакъ до портитѣ на Цариградъ. Нейнитѣ жертви бѣха по многобройни отъ колкото на другитѣ три съюзника взети вкупомъ, които съразмѣрно намаха една лека игра, когато българитѣ сгромо-лясаха турското царство.

Сега, какво стана слѣдъ войната? Ние изявихме претенции вече за оговоренитѣ и точно опрѣдѣлени граници, чрѣзъ които българскиятъ краища на Македония трѣбваше да се присъединятъ къмъ България.

Между България и Сърбия не съществува никакъвъ другъ споренъ въпросъ освѣнъ този, че съ наша воля трѣбва да се спази договора. Това несправдади бѣше? Обаче Сърбия казва: Не! Градоветѣ, които вие искате не сж български. Освѣнъ това Сърбия си въобразяваше чрѣзъ войната да добие изходъ на морето, което ѝ се забрани отъ Австро-Унгария, по тази причина вече завоеваната Албания пакъ ѝ се отнема. За това трѣбва сега да се впусне, безъ да има за себе си особенъ рискъ, къмъ другата страна. Възможността за такава намѣса на Австрия не бѣ прѣдвидена — и за това България не бѣше виновна.

Съ Гърция не съществуваше такъв договоръ. Тя застана на страната на Сърбия въ настоящия споръ, защото се надѣваше, да увеличи своитѣ области, ако помогне за да се намали България. Ромжния пъкъ бѣше отъ по-рано завистлива спрямо България. Тя бѣше до сега най-голѣмата държава на Балканския полуостровъ и се имаше поради това за най-силната. Една откровенна тайна е, че Ромжния никога не очакваше една побѣда на България въ война срѣщу Турция. Нейната завистъ се събуди на ново, когато България разграничаваше своята област и искаше като обезщетение една ивица отъ българската територия. Тя я получи: но недоволна отъ това тя иде сега и иска по-вече. Завистъ — та тика Ромжния на страната на нашитѣ пораншни съюзници и тъй сега всички ни обвива война. Даже турцитѣ се събуждатъ пакъ и се надѣватъ да извлѣкатъ нѣкоя полза отъ нашата прѣпирня. Отъ простото искане на България, че единъ писанъ договоръ трѣбва сѣщо и да се държи, произлѣзе цѣлото това положение.

Какво влияние има тази война на мисията? Тукъ трѣбва да се каже че отъ всичкитѣ тѣзи страни България е единствената, където може да се благовѣсти евангелската свобода. Какво иска Богъ? Той иска да си послужи по нѣкой начинъ съ България за цѣлѣта си, понеже България е на дѣло и въ истината носителката на свѣтлината на Балканитѣ. **СВОБОДА НА ВЪРАТА И НА СЪВѢСТЬТА НѢМА НИТО ВЪ СЪРБИЯ, НИТО ВЪ РОМЖНИЯ, НИТО ВЪ ГЪРЦИЯ.** Тѣ сѣ се заключили за евангелието съ една китайска стѣна, не отъ камъни, но отъ закони и прѣдписания. Ако Богъ погледне надолу къмъ Балкана и тия факти застанатъ прѣдъ очитѣ Му, Той ще се смили за България. Въ България работи евангелието като подквасата. Азъ мога да кажа: **АКО ЕВАНГЕЛИЕТО** не бѣше вече намѣрило мѣсто въ България, то войната срѣщу Турция не би избухнала. България бѣ пионера на тази война срѣщу непримиримия врагъ на христианитѣ, защото нейната съвѣсть се изостри за страданията на братята въ турското царство и България направи първитѣ крачки за съюзъ съ другитѣ балкански държави. Голѣма разлика има между нея и другитѣ балкански държави. Това може ясно да се види, ако се пътува прѣзъ Сърбия за България. При стѣпванието на българска земя формално си въздѣхвате; има другъ въздухъ, друга атмосфера на свободата; Причината на разликата лежи въ евангелието; което намѣри приемъ въ България

и затова е България призвания Водителъ на балканскитѣ държави. Единъ много влиятеленъ държавенъ мжжъ ми потвърди въ единъ разговоръ, че безъ работата на по-раншнитѣ мисионери въ България свободата не би достигнала никога този градусъ: тя имала най-голѣмо влияние върху националния животъ.

Още едно друго благоприятно влияние на войната за евангелието се вижда. Чрѣзъ войната се обърнаха очитѣ на цѣлия свѣтъ къмъ България. България се запозна съ нѣщо отъ християнския свѣтъ, който и изпрати въ обилно помощъ за нейнитѣ страдающи дѣца; тя виде, че въ християнския свѣтъ има една сърдечна ширина, като никждѣ другадѣ. Войната помогна силно за разпространението на Божето Слово. Хиляди и хиляди отъ Новия Завѣтъ и части отъ Св. Писание стигнаха до рѣцѣтъ на войницитѣ. Бѣхъ въ болницата на Червения Кръстъ въ Лозенградъ и раздавахъ евангелия, за които всѣка рѣка се простираше жадно, тъй че запаса ми трѣбваше да се подновява. Едно благословенно влияние имаше главно въ това, че християнския животъ по-високо и по-драгоцѣнно се уважаваше отъ колкото прѣди войната; една сериозна черта въ народния животъ е притурена. Още една кратка история. Нѣколцина отъ нашитѣ братя, отъ тѣхъ дванадесетъ бѣха отъ една община, държаха тоже на бойното поле своитѣ редовни молитвени събрания. Тѣ употребяваха за тази цѣль една собствена палатка, и при Люле-Бургаского сражение се намираха още въ палатката, когато полка пристѣпи вече въ боевъ редъ, сърдито се научи ротния за отсъствуващитѣ. Порѣча на нѣколцина да дойдатъ съ него за да ги доведатъ. Въ входа на палатката дочу той яснитѣ думи на молитвата, застана тихо и кимна на своитѣ да стоятъ назадъ. Свободната молитва му бѣше нѣщо ново, непознато, той никога не бѣ чувалъ такива думи. Тогава повика молящия се, слѣдъ като свърши, на страна и го попита: Вѣрвашъ ли нанстина въ една безсмъртностъ, въ единъ вѣченъ животъ? „Да, Г-нъ Капитанъ, това вѣрвамъ“, и му прочете нѣкон мѣста отъ Новия Завѣтъ. Съ просълзени очи капитанина си отмина мълчаливо. Слѣдъ половинъ часъ ударенъ всрѣдъ гърди отъ крушумъ той бѣше въ вѣчността.

Работата съ братята се разчу наоколо и и дойде до ушитѣ на полковия. Полковника и той дойде и попита единъ отъ братята: „Вѣрвашъ ли нанстина?“ И слѣдъ като чу отговора въздѣхна: „Да бихъ ималъ такава вѣра!“ Това може да имате, Г-нъ Полковникъ,

казваше войника и четеше пакъ отъ новия завѣтъ „Богъ възлюби свѣта“ И този полковникъ бѣ разкъсанъ отъ единъ шрапнелъ

Нито едни очи не останаха въ залата сухи, когато Д-ръ Каунтъ разказваше гладко и просто тѣзи историйки и тогава извика къмъ събранието: „Молете се за България! Азъ искамъ да туря тази страна до сърцето Ви; подарете ѝ Вашето съчувствие! Богъ да прѣмахне този тежъкъ облакъ отъ насъ и да избави земята ни отъ потисничеството!“ По желанието на единъ другъ ораторъ присѣтсвующитѣ седемъ—осемъ българи, мъже и жени, бѣха поканени да излезатъ на плат-

формата за да ги видятъ. Всичкитѣ имъ подаватъ ръка. Една колекция отъ помощи се събра, прѣдзначена за България.

Ние прѣдаваме рѣчта на Д-ръ Каунтъ по-възможностъ точно и не искаме съ помеждутѣ бѣлѣжки до влияемъ на дѣйствието ѝ. Нѣма да избѣгне отъ очитѣ на всѣки слушателъ съ по-критически духъ, че той говори съвършено и напълно едностранчиво въ българска смисълъ. Комуто и да се стоварва вината за новата война, нѣма обаче въпросъ, че българския народъ сега е дълбоко нещастенъ и затова достоенъ за нашето състрадание.

Още отъ незапомнени врѣмена, челоуѣцитѣ въ свѣта сж били, а и по настоящемъ сж така поставени помежду си, щото всѣкога по голѣмата частъ отъ частнитѣ (неофициалнитѣ) лица отъ двата пола сж се дѣлили и се дѣлятъ, по едни или по други причини, на два главни класа: господари и господарки, слуги и слугини. Че е било тѣй по рано и че е сжщо и по настоящемъ, неподлѣжи ни най малко на съмнѣние, понеже то се потвърждава съ множество факти отъ миналото и става съвършено очевидно и вѣроятно отъ настоящето. Такива факти би могло да се наброятъ твърдѣ много, но, за краткостъ, азъ не ще сторя това тука, тѣй като мисля, че не се има нѣкаква особна нужда отъ подобно нѣщо.

Сега, както неподлѣжи на съмнѣние горѣизложеното и може да се потвърди съ множество по ранни и настоящи факти, така сжщо неподлѣжи на съмнѣние и може да се потвърди по сжщия начинъ и това, че почти винаги е имало и има отъ страна на повечето слуги и слугини, ако не явно, поне за таено въ сърдцата имъ незадоволство, неизкренность, злоба, злонамѣреностъ, ненавистъ и други подобни къмъ тѣхнитѣ господари и господарки—нѣща, които винаги чувствително злѣ сж се отразявали и се отразяватъ върху правилния и добръ вървежъ и редъ въ работитѣ на тия имъ господари и господарки.

Тѣй или инѣкъ, обаче трѣбва да се знае, че поименованитѣ зли чувства и настроения отъ страна на първитѣ по отношение на послѣднитѣ не сж се току-така случайно появявали и появяватъ, но за тѣхния произходъ и развитие тѣ си иматъ своитѣ сериозни причини, както ще видимъ по надолу.

Като прослѣдимъ, до колкото е възможно, живота и характеритѣ на хората, поне около насъ, и

вникнемъ по сериозно въ тѣхъ, ще дойдемъ до положителното убѣждение, какво, не считая малкитѣ тукъ-тамъ изключения, най главната вина за всичко се крие почти изключително въ самитѣ господари и господарки и токурѣчи отъ тѣхъ прямо произхождатъ въ повечето случаи истинскитѣ причини за една или друга неприятностъ.

Тия причини сж многобройни, но азъ ще посоча само нѣкои. Така, напирѣмъ: първата причина е нищожнитѣ заплати давани на слугитѣ и слугинитѣ и нередовното и ненаврѣмното имъ изплащане отъ страна на господаритѣ и господаркитѣ; втората—е лошия и осждителенъ навикъ на послѣднитѣ, щото абсолютно нѣкога да не харесватъ нищо отъ туй що струватъ първитѣ въ крѣга на тѣхнитѣ служебни обязанности и постоянно да имъ нятякватъ; третата—е прѣтоварването на слугитѣ и слугинитѣ съ по-вече и по тежка работа отъ колкото бива и имъ позволяватъ въ сжщностъ силитѣ да извършватъ; четвъртата — е за дѣто почти не имъ се дава възможностъ за най малкъ отдохъ прѣзъ деня; и петата—е заслѣпеното честолюбие и лишението на господаритѣ и господаркитѣ и отъ благородие, което почти никога не имъ позволява да се държатъ челоуѣчески къмъ подчиненитѣ си като къмъ подобни на тѣхъ Божии създания.

Всичко това, както и по горѣказаното, знайно, се прави отъ страна на господаритѣ и господаркитѣ вслѣдствие незачитание и нѣмание съчувствие, а още и съ цѣлъ за да покажатъ своето прѣдимство и да вкоренятъ по този начинъ въ тѣхъ единъ видъ страхъ, та да ги, ужъ, повече почитатъ, повече да имъ се покоряватъ и по опърчаво, по внимателно и по добръ да извършватъ възлаганитѣ имъ работи.

Тази смѣтка е, обаче, много погрѣшна.

Неопровержима и доказана истина (аксиома) е, че съ постоянни благи обноски, съ вѣжливостъ и

по голѣма снисходителностъ, слугитѣ и слугинитѣ колкото груби и невъзпитани и да сж били отъ началото когато сж дохождали да се уславятъ за такива, нѣкакъ по скоро сж се облагородявали, повлиявали сж се по лесно отъ господаритѣ и господаркитѣ си, започвали сж да ги подражаватъ въ благоститѣ и добродѣтелитѣ имъ, ставали имъ сж по върни — и прѣдани, а, слѣдователно по внимателни и го усърдни въ изпълнението на възлаганитѣ тѣмъ длѣжности.

Въ противностъ пъкъ на това, констатирано е, че единъ челоуѣкъ, слуга или слугиня, или какъвто и да билъ, колкото хладно или грубо го държатъ тия на които е подчиненъ, или отъ които зависи въ нѣкое отношение, той толкозъ повече се отчайва, толкозъ повече огрубява и става съвършено равнодушенъ и нехайничавъ по отношение изпълнението на служебнитѣ си обязанности; защото въ него по тозъ начинъ естествено се добива убѣждението, че колкото добъръ или добра и да е, колкото внимателно и съ усърдие и да работи, тѣзи му качества се неощѣняватъ и, като тѣй, по добръ е, си мисли, да кара както се случи и до гдѣто дойде.

За да иматъ, прочее, господаритѣ и господаркитѣ прѣдани, върни, ревностни, съвѣстни и честни слуги и слугини въ тѣхъ интересъ е, а при това сж и длѣжни да пазятъ нѣколко правила. Тѣзи правила споредъ мене, а даже и споредъ моитѣ лични опити, сж слѣднитѣ: 1) Да бждатъ съвѣстни за да даватъ прилични възнаграждения (заплати) на тѣзи си слуги и слугини, като имъ плащатъ редовно и наврѣменно, точно споредъ уговореното съ тѣхъ условие; 2) да бждатъ справедливи въ обхожданието и мнѣнието си за тѣхъ; 3) не трѣбва да бждатъ разположени да имъ намиратъ винаги гогрѣшки и да не одобряватъ нищо отъ туй що вършатъ; 4) да не ги заставятъ да работятъ напрѣгнато и повече да извършватъ отъ колкото бива и имъ гозеоляватъ физическитѣ сили; 5) когато имъ се възлага нѣкоя работа, която другъ пътъ не сж работили и за която се изисква по голѣма умствена събуденостъ, каквато тѣ непрѣжжаватъ, да не биватъ хокани ако отъ веднажъ тѣй лесно не я усвоятъ, но да повторятъ, да потретятъ, да подесятъ и пр. да имъ покажатъ, и то съ духъ на кротостъ и християнско търпение; 6) да бждатъ къмъ тѣхъ тѣй деликатни, тѣй съчувствителни и отстъпчиви, што то тѣ да не чувствуватъ до толкозъ тѣжестъта, че сж подъ чуждъ яремъ и вънъ отъ тѣхната домашна стрѣха; 7) да се отнасятъ съ тѣхъ тѣй снисходително, што да ги прѣдразполагатъ къмъ себѣ си, та въ случай на нужда да иматъ смѣлостъта да дохождатъ при тѣхъ съвсѣмъ безпрѣпятственно, като прѣдъ родителитѣ си, и да имъ изказватъ свободно както радоститѣ, така и болкитѣ на сърдцето си; 8) да бдятъ за здравето имъ и, въ случай на разболѣвание, да иждивяватъ за своя смѣтка за лѣкуванието имъ; 9) да имъ даватъ възможностъ да не пропушатъ нищо и отъ вънъ, което, би могло да имъ способствува за по скорошното и по коренното усвояване туй на което ги тѣ (господаритѣ и господаркитѣ) учатъ; 10) да се грижатъ и за духовното имъ възпитание, като ги поучаватъ въ добро споредъ силитѣ си; 11) ако сж неграмотни да ги научатъ по нѣкой начинъ да четатъ, а ако ли пъкъ сж грамотни да имъ даватъ възможностъ прѣзъ всѣки день поне по единъ (1) часъ, въ опрѣдѣлено врѣме по обѣдъ и вечеръ, за да си почиватъ отъ обикновеннитѣ имъ

работи, като ги проучатъ прѣзъ тѣзи часове да се занимаватъ съ нѣкои религиозно—морални и научни, споредъ подготовката имъ четива; и 12) въ всички господски празници, а особено въ недѣленъ день, да ги оставятъ да бждатъ почти съвършено свободни отъ домашнитѣ занятия, та да могатъ да взематъ участие както въобще въ църковнитѣ служби за Богупоклонене, така и въ всички събрания, които биха имъ спомогнали за по доброто изучаване на Священното Писание и повдиганieto на тѣхния духъ и религиозно—мораленъ животъ (Исх. 23; 8 — 11 включит.).

Освѣтъ горѣзложенитѣ мои мнѣния за причинитѣ по които трѣбва справедливо и човѣшко отнасяние спрямо подчиненитѣ има и друга една серия зна и важна причина.

Ние знаемъ отъ посоченитѣ тукъ мѣста на словото Божие: Второз. 24; 14, 15. Малах. 3; 5. Лев. 19; 13. Иовъ 24; 10, 11. Як. 5; 4. Колос. 4; 1. Ефес. 6; 9. Иоан. 13; 13, 14 и Приочи. 3; 27, 28, че като християни намъ се прѣпорѣчва отъ него да се отнасяме къмъ всичкитѣ си съчелоуѣци благо, любезно, справедливо и снисходително. съ една рѣчь да имаме духъ Христовъ (Римъ 8; 9), а въ особностъ спрямо тия, които сж въ най-прѣки и близки съприкосновения съ насъ, както сж, напирѣмъ, слугитѣ и слугинитѣ.

Обикновенно единитѣ и другитѣ отъ послѣднитѣ биватъ хора, тѣй да се каже, отъ долне съсловие, а, слѣдователно, такива които нѣматъ изискуемото се домашно и религиозно—морално възпитание и, като тѣй, мнозинството отъ тѣхъ не сж имали благоприятния като насъ случай да научатъ своитѣ длѣжности, въ каквото и да било отношение, за това не бива до толкова да имъ задирваме за грѣшкитѣ.

Като сме взели тѣзи слуги и слугини да ни прислужаватъ ние сме длѣжни, както казахъ прѣди малко, съ духъ на кротостъ и християнска търпливостъ да ги поучаваме освѣтъ да научатъ да изпълняватъ добръ своитѣ магазини, домашни и други къмъ насъ длѣжности, които имъ възлагаме, но и такивото си спрямо другитѣ, а главно спрямо Бога; защото ако несторимъ това, нѣмаме право да се наричаме чада Божии—послѣдователи на Христа, Който казва: „Идете по всичкия свѣтъ и проповѣдвайте Евангелието на всѣка тварь“ (Марко 16; 15).

Съ тази си заповѣдь Христосъ, разбира се, не иска да каже, че всѣкой безъ изключение трѣбва да напустне домътъ си и своята специална работа и да трѣгне изъ цѣлия свѣтъ да проповѣдва, но иска да каже до кждѣ трѣбва да се простира ревността на всѣкой християнинъ и всѣка християнка за да не пропустнатъ и най малкия случай, който имъ се прѣдставя, за да научимъ незнающитѣ да изпълняватъ длѣжноститѣ си къмъ Бога, къмъ господаритѣ и господаркитѣ си и въобще къмъ свѣта.

Ако господаритѣ и господаркитѣ прѣнебрѣгнатъ да научатъ слугитѣ и слугинитѣ си въ ежедневитѣ имъ свѣтски и религиозни длѣжности когато сж толкозъ близо до тѣхъ и когато иматъ възможностъ по лесно да ги повлияятъ, то колко повече тѣ не ще сторятъ това спрямо тия които сж вънъ отъ дома имъ.

Най сетнѣ, да рѣчемъ, че иматъ горѣщо желание да струватъ това спрямо слугитѣ и слугинитѣ

си, т. е. да ги учатъ изобщо на длъжноститѣ имъ, и дѣйствително го практикуватъ, обаче ако тѣ не сж такива както се вече каза, то тѣхнитѣ думи ще падатъ като злѣчно сѣме на камениста земя, което не може да даде плодъ, т. е. не ще произвѣждатъ никакво впечатление въ умоветѣ и сърдцата на слугитѣ и слугинитѣ, защото тѣ ще забѣлѣжатъ едно непростително противорѣчие между думитѣ и дѣлата на господаритѣ и господаркитѣ си.

Тѣй щото вмѣсто да ги доведатъ три Христа, източника и идеала на всѣка правда и истина, та да имъ помогнатъ за тѣхното поправление и духовно — морално повдигане, тѣ напротивъ, ще станатъ причина за тѣхното душевно погубване.

Повтарямъ да кажа за тѣхното душевно погубване, защото по този начинъ се става причина, да изчезне отъ тѣхъ (слугитѣ и слугинитѣ) и искрицата наклонностъ къмъ добро, която по естество сж имали, като ги направятъ да мислятъ, че всичко въ свѣта е фалшъ и маска, каквато си турятъ по горнитѣ, съ цѣлъ да направятъ по долнитѣ да имъ работятъ робски, та да могатъ да ги експлоатиратъ както искатъ и чрѣзъ тѣхнитѣ трудове да прѣкарватъ

единъ по охолень лѣнивски животъ.

Еднажъ станалъ человекъ причина да доведе друго до такова едно съблазнително състояние, за него Христосъ казва: че е „подобръ да се окачи на вратѣтъ му водениченъ камъкъ и да потъне въ дълбочинитѣ морски“ Мат. 18; 9), нежели да живѣе и да причинява съблазни.

Всичко горѣизложено като казвамъ, азъ съмъ далечъ отъ мисълта да отричамъ, че ще се намѣрятъ и такива слуги и слугини, които при най добри господари и господарки ще си останатъ съ своитѣ недостатѣци и не ще искатъ да приематъ истината и да я слѣдватъ, но въ такива случаи господаритѣ и господаркитѣ ще сж си изпълнили длъжноститѣ и не ще бждатъ за нищо отговорни прѣдъ Бога и свѣстѣта си по отношение на тѣзи свои подчинени.

Слѣдъ като изчерпятъ всички добри срѣдства спрямо такива слуги и слугини, господаритѣ и господаркитѣ трѣбва по единъ добъръ начинъ да гледатъ да се избавятъ отъ тѣхъ, т. е. като ги освободятъ отъ тѣхнитѣ си работи и ги оставятъ да си търсятъ другадѣ прѣхраната.

По пѣтя на щастieto

При входѣтъ на едно голѣмо обществено здание въ Флоренция, бѣ сѣдналъ единъ немощенъ войникъ и свирѣше на цигулка. Отъ страна до него стоеше върното му куче и държеше въ устата си ветеранската шапка, въ която сегизъ-тогизъ нѣкой отъ минувачитѣ пушаше по стотинка.

Единъ, обаче, като мина и видѣ тая тѣжна сцена спрѣ се — погледа ги и тогава поиска цигулката отъ войника. Слѣдъ като я нагласи добръ, започна да свири. Тази втора сцена на единъ добръ облеченъ человекъ да свири на цигулка и то на такова мѣсто много скоро привлече вниманието на всички минувачи. Въ кѣсо врѣме цѣла тѣлна отъ хора се намѣри около него. Шапката стана тѣй тежка, че кучето почна да рѣмжи. Тя бѣ изпразнена и скоро пакъ се напълни. Навалицата все се увеличаваше съ нови минувачи. Тогава артистѣтъ исвири единъ отъ народнитѣ маршове, повърна цигулката на притежателя и бърже си отмина. Единъ отъ присѣжтвующитѣ каза: „Това е **Amard Bucher** прочутия виолинистъ. Това той направи отъ любовъ; нека послѣдваме примѣра му.“ Веднага шапката бѣ поднесена на всѣки зритель и доста голѣма сума се събра за стария человекъ. Г-нъ **Bucher** не даде нито стотинка, той изпълни деньтъ на стареца съ радостъ.

Разказватъ, че когато Микель-Анджело билъ на върхѣтъ на славата си, когато Монаси и Папи давали голѣми суми за да взематъ неговитѣ прочути картини, (изобретения), едно малко момче го срѣщналъ на улицата съ малко моливче въ рѣжка и мръсна сива книга и помолимъ художника да му нарисува нѣщо. Великий художникъ сѣдналъ на единъ

камъкъ и нарисувалъ една картина на малкия си уважателъ.

Подобна очорователна приказка се разправя и за **Jeppu Lind**, прочутата Шведска пѣвица. Веднажъ като се разхождала съ приятелката си, видѣла какъ една стара жена се мѣчи да си пробие пѣтъ въ едно здание, гдѣто се давало помощъ за бѣднитѣ. Нейното сърдце се покъртило при тая сцена и тя влѣзла въ зданието съ цѣлъ да ѝ помогне. За нейно голѣмо учудване тая стара жена започнала да говори за **Jeppu Lind** както слѣдва:

„Дълго живѣхъ въ тоя свѣтъ и нищо друго не желая, прѣди да умра, освѣнъ да чуя **Jeppu Lind**“.

„Ще те направи ли щастливъ?“ я попита **Jeppu**.

„О, да. Но такива хора като мене не могатъ да посѣщаватъ концерти и тѣй азъ никога не ще я чуя“.

Тогава, каза **Jeppu**, „Седни моя приятелко и слушай“.

Тя почна да пѣе съ истинска радостъ една отъ най хубавитѣ си пѣсни. Старата жена бѣ почти изумена отъ възхита и учудване, когато тя ѝ каза: — сега, ти си чула **Jeppu Lind**.

По сладко отъ благоуханието на розитѣ е репутацията за една блага, съ характеръ несебелюбива натуръ; една готовность да върши за другитѣ какво и да е добро. Бжди добъръ, казва единъ поетъ, бжди женственъ, нѣженъ, щедъръ въ симпатитѣ си, пълненъ съ готовность на всѣки около тебе да помогнешъ — тебъ не ще ти липса уважението на другитѣ.

Нѣкои хора сж всѣкога весели. Не врѣди въ

какви обстоятелства се намиратъ, тѣ сж веселъ, доволни и благодарни отъ всичко. Тѣ разнасятъ веселба около себе си и всѣватъ радостъ съ когото се събиратъ. Когато те срѣщнатъ, тѣ се усмихватъ тѣй, като че сж срѣщнали щастieto си. Подобно пчелитѣ, които изваждатъ медъ отъ всѣко цвѣте, тѣ разпрѣскватъ своитѣ свѣтли зари на всѣкого, който срѣщнатъ. Въ болната стая тѣ сж по-полезни отъ самия докторъ. Всички врати сж отворени за такива хора. Най-привлекателното лице е всѣкога това съ веселата усмивка, а не лицето съ хубава физическа красота.

Слѣдващото бѣ намѣрено въ една стара къща въ Англия турнато въ една хубава рамка и окачено на стѣната, гдѣто всѣки ще може да го чете.

„Истинския благороденъ чловѣкъ е Божий слуга. Добродѣтелята е неговото занятие; науката

—неговото прѣсъздаване; задоволството — неговата почивка; и щастieto — неговата награда. Богъ неговий баща; Исусъ Христосъ, неговия Спасителъ; Святинтѣ — неговии братя; и всички които иматъ нужда отъ него — неговии приятели. Цѣломъдрieto е неговата горница; любовта е неговото съкровище, благочестieto неговъ та домакинъ и благоразумieto, неговий портъоръ, за да посрѣща и изпраща гоститѣ. И така, неговата цѣла фамилия е съставена отъ добродѣтели. Казано на кжсо той е истински чловѣкъ и Християнинъ.“

Лондонъ. 15 Сеп. 1913.

А. Ламбрева Мишкова.

Д-ръ Г. Д. Маршъ е дошелъ отъ Америка прѣзъ м. Ноемврий, 1872 год. въ Стара Загора; но понеже Мисията го бѣ назначила за Битоля, той се настани въ този градъ прѣзъ Августъ 1873. Прѣзъ Юний, 1874 г., той се върна наново въ Стара Загора. Наскоро подиръ това се ожени за Г-ца Жрсжла Кларкъ, учителка въ Брусенското Дѣвическо Училище. На 1-ий Августъ, 1877, той и Г-нъ Бандъ, заедно съ сѣмействата си избѣгаха отъ града, когато турцитѣ при приближаването на руситѣ се оттеглиха и изгориха града. Избѣгването на тѣзи сѣмейства само слѣдъ десетминутния срокъ даденъ имъ отъ турския управителъ, изпитнитѣ и опасноститѣ на които сж били изложени прѣзъ бѣгството имъ въ Одринъ, сж между най-забѣлжителнитѣ бѣдствия на мисионерската опитностъ.

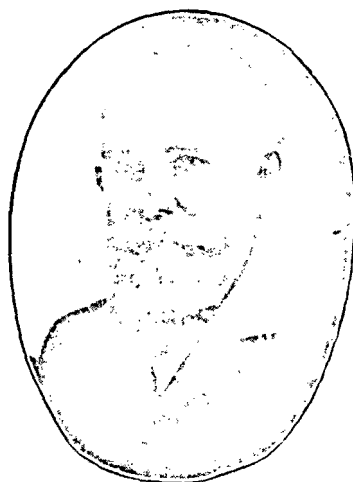
Слѣдъ шестъ мѣсеченъ отлхъ въ Малта за поправление на здравето, тѣ бѣха назначени въ Пловдивъ, дѣто сега навършватъ тридесетъ и четири години, на народополезна работа. Работата на Д-ръ Маршъ е била да проповѣдва, да организира и да наглежда Евангелскитѣ църкви и общества въ Южна България, да събира пари за църквитѣ, да изгражда църковни здания, да ръководи разпродажбата на мисийскитѣ книги и пр. и пр.

Слѣдъ несполучливото възстание въ 1903 год. Г-нъ и Г-жа Маршъ иждивиха почти цѣла година въ твърдѣ изнурителна но необходима работа за облекчението на хиляди страдалци

българи отъ Одринския Вилаетъ като имъ сж раздавали помощи изпратени отъ Америка.

„Азъ не се чужда,“ казва, г-нъ В. Шоповъ

въ една своя рѣчь, „че непокварената и още отъ нишо повлияна Българска селянка, татъкъ нѣкъждѣ изъ затънтенитѣ урви край Черно Море, не далеко отъ Малко Търново, дѣто е заобикалялъ стареца Д-ръ Маршъ, казва на своитѣ сестри по страдание: „Не бойте се, мари, елате да идемъ при него, той е нашъ братъ“.

Д-ръ Георги Д. Маршъ.

Д-ръ Георги Маршъ не умрѣ. Той отпътува за земята, която бѣше тѣй реална и близка до сърдцето му. А дѣлата и примѣрътъ му оставатъ да живѣятъ на този свѣтъ. И какъвъ животъ бѣ! Какво достойнство! Може би скоро да видимъ другъ подобенъ нему. Но ще ли урокътъ отъ живота на дядо Маршъ остане незабѣлѣзанъ? Колко странно е, че хората навсѣкъждѣ желаятъ да почетатъ

моралното величие и пакъ въ сжщото врѣме не сж готови да възприематъ и послѣдватъ принципитѣ които водятъ къмъ такъва морална висота! Хората обичатъ да отдаватъ заслужено почести на единъ Джонъ Уесли, на Саванарола, на Лютеръ, на единъ Д-ръ Маршъ — хора, които сж живѣли себепожертвателенъ животъ, като сж служили на другитѣ, прѣзирайки царскитѣ пѣтища на излѣжаване и галеностъ и игнорирали печалбитѣ, почеститѣ и луксътъ и сж давали своя животъ за да могатъ други да живѣятъ.

Ей, хората на наше врѣме, инстинктивно, но навикъ навеждатъ глава прѣдъ ликътъ на Назарейския Учитель, който всрѣдъ виковетѣ на пияната тълпа: „разни Го! разни Го!“ мълвеше словеса за любовъ и прощение. Други Му се молятъ и възпѣватъ Неговия животъ въ проповѣди и стихове; други пакъ Го зоватъ Князь на мира и велгласно трѣбятъ че се съгласяватъ съ Неговитѣ принципи—и всичкитѣ едва ли си правятъ усилие да трѣгнатъ по Неговитѣ стѣпки, Който поради голѣмата Своя любовъ къмъ своитѣ брѣта, самъ понесе тежкия кръстъ къмъ Голгота и прѣзрѣ срамътъ, а нищетата, криворазбирането, ругатнитѣ, уединението, осяждането, биенето и публичното екзе-

кутиране посрѣшна като злодѣецъ.

Колцина могатъ да се посочатъ днесъ които вървятъ по Неговитѣ стѣпки? Веднага щомъ отдадатъ почетъ на Исусовото име, хората се връщатъ по отгьлкания пѣтъ на стария свой животъ съзиданъ върху самолюбие, личенъ интересъ, алчностъ, свѣтовничество. На единъ дѣхъ, тѣ изповѣдватъ, че едничката сигурна пѣтека въ жизота къмъ морална висота е пѣтя къмъ Голгота, и пакъ не сж готови да платятъ цѣната на това величие.

Via crucis. vii lucis—пѣтя къмъ Кръста е пѣтъ на свѣлина, и по тоя пѣтъ се достига до морално величие, както Д-ръ Георги Маршъ се е издигналъ и придобилъ симпатитѣ на хората и похвалата на Господарѣтъ ни. Добрѣ е казалъ Thomas à Kempis: „Идете кждѣто щѣте, търсете каквогъ щете, вий не ще намѣрите по възвишенъ пѣтъ, по-безопасенъ отколкото пѣтя къмъ Кръста“.

Историка, когато пише бѣдащата история на България ще огладе почегно мѣсто на дядо Маршъ, защото каго мисионеръ, като организаторъ, като патриотъ, каго християнинъ той приживѣ си иззрюва такъво мѣсто между водителитѣ на българския народъ.

Побъркана философия на единъ православенъ свещеникъ, Д-ръ по богословието.

Който иска да разбере що значи да се пиши по заповѣдъ; който иска да се възмути отъ осукванията на православнитѣ богословски науки; който иска да се отвори отъ софистика на съврѣменнитѣ схоластици, богослови, нека прочете статията на свещ. Д-ръ К. Цѣновъ „Държава, култура и християнски принципи“ помѣстена въ бр. бр. 44, 45 и 48 на „Църковенъ Вѣстникъ“.

Ще бѣда кратъкъ, че мѣстото е малко.

Познавамъ свещ. Цѣновъ като добъръ човѣкъ и свещеникъ въ гр. Луковитѣ. Милъ, тихъ, любезенъ, — темпераментъ тъкмо за апостолъ. Но съблазненъ отъ добрия животъ на ония, които свършиха богословскитѣ академии, подпомогнатъ и отъ горѣ, той напустна народа между когото бѣ нагазилъ и отиде да свърши православнитѣ богословски науки, за да бѣде, ужъ, по полезенъ. Работата между народа му се втрѣсна, защото тая работа е трудна, много трудна; тя е газене по трѣне съ боси крака, при което

човѣкъ се окѣсва, одрасква и наранява. И добрия свещ. К. Цѣновъ рече да се обуе съ богословскитѣ мѣдрования, та да мине безъ рани. Стана Д-ръ по богословието.

И сега, че нѣма да бѣде одрасканъ и ораненъ, това е вѣрно, защото е на тихо мѣсто; но че се е приготвилъ по-добрѣ, отколкото бѣ по-рано,—това не е вѣрно.

Искате доказателства?

Четете статията му на стр. 711 въ бр. 44 колона I на „Ц. В.“ гдѣто той казва: „Християнскитѣ държави днесъ трѣбва да взематъ актъ отъ това нѣщо (отъ язическитѣ схващания на държавата; Моя бѣл.) Една държава може да се нарича християнска но това не ѝ прѣчи да се ръководи отъ нехристиянски истини. [Курсива мой П. О.]

Ако свещ. Ц. не бѣше Д-ръ по богословието, а простъ селски свещеникъ какъвто бѣ, подобенъ абсурдъ не би казалъ, защото щеше да пиши и говори само туй, което знае и вѣрва, а днесъ пиши, че е задълженъ и

пиши каквото му дойде на перото. Умътъ и сърдцето му сж далечъ, далечъ . . .

Единъ свещеникъ и при туй д-ръ по богословието, да дава такива съвѣти на държавата,—право, това не го побира акъла ми.

Ами четете въ бр. 56 стр. 748 колона II, „Прѣди Константина Великий“ ставаха само онѣзи християни, които можеха да се убѣдятъ въ истинитѣ на Христовото учение. Но слѣдъ като се призна християнството за официална религия, всички ставаха по традиция християни и не бѣше вече толкозъ важно да ли сж въ сжщность такива. Да бждатъ всички въ една държава по духъ християни се оказа невъзможно, защото християнската идея по сжщество изисква въодушевени хора, когато фактически никога и никждѣ не е могло цѣль народъ да бжде постоянно въодушевенъ. Това по отношение цѣлото. Вземемъ ли прѣдъ видъ отдѣлната личностъ, то и въ самата нея, ще констатираме раздвоеностъ, борба между двѣ противоположни начала. „Зная, че въ мене (сиречь въ платъга ми), казва ап. Павелъ, не живѣе добро; понеже желание за доброто имамъ, но да правя доброто, това не намѣрвамъ. Защото не правя доброто, което искамъ, но злото, което не щж, него правя. И тѣй, намѣрвамъ този законъ, че кога азъ искамъ да правя доброто, злото е готово при мене. Защото споредъ вътрѣшния човѣкъ, съуслаждавамъ се въ закона Божи, но въ удоветѣ си виждамъ другъ законъ, който воюва противъ закона на ума ми и ме поробва на грѣховния законъ, който е въ удоветѣ ми. Окаяненъ азъ човѣкъ! кой ще ме избави отъ това тѣло на смъртъта? И тѣй, самъ азъ съ ума си слугувамъ на Божия законъ, а съ плътъта си на грѣховния законъ“.

Невъзможно било въ една държава всички да бждатъ християни! Защо тогава държавитѣ харчатъ толкова срѣдства, за да поддържатъ официалнитѣ църкви? И тѣзи църкви каква друга цѣль иматъ, ако не похристиянчванието на народа въ държавата? Или тѣ нѣматъ тая цѣль?—Да, да! Извинете. Нѣматъ я. Иначе не може да се обясни харчането на такива грамадни суми безъ да има нѣкакъвъ истински резултатъ, а всичко е фалшъ, какъвто фалшъ е и науката на свещ. Д-ръ К. Цѣновъ, който не знае що мисли и пише. Цитира човѣка извѣстнитѣ ап. Павлови думи на смиреностъ, че „човѣкъ не прави доброто, а злото което не ще, него прави“ и заключава: „Ако ап. Павелъ се оплаква, че не може да отива по закона на духа,

то що остава да се каже за оння, които макаръ и християни далечъ стоятъ отъ Християнския духъ?“

Да говоримъ за назн си, за свещ. Д-ръ Цѣновъ, за мене, разбирамъ; но да говоримъ така за ап. Павла, който съ вѣрата си, съ труда си, съ примѣра си стана втори Христосъ, чийто душа св. Иоанъ Златоустъ сравнява съ ангелската,—ето това не разбирамъ. Когато ап. Павелъ е пишелъ тѣзи думи, той е ималъ прѣдъ видъ не толкозъ себе си, колкото насъ човѣцитѣ, които не знаемъ що знаемъ, що можемъ и що искаме и при все това, ако и злото у насъ да наддѣлѣва, сме длъжни да слѣдваме доброто, тѣй както и апостола, който като се е борилъ, е надвилъ виждаме. Или не е вѣрно това, че ап. Павелъ е надвилъ злото въ себе си? Богословската наука на свещ. Д-ръ Ц. противното ли твърди?

Туй скърбя, че бѣхъ чувалъ само добро за този свещеникъ, но когато днесъ виждамъ какъ той злѣ пише, скърбя, че е станалъ жертва на схоластичното богословие и нѣма нищо да излѣзе отъ него. Ако той бѣше си останалъ между народа, щѣше да работи просто и искрено и съ голѣма полза; но отиде та очупи ума си съ софизми и виждаме какво пише.

Съ подобни статии и философии, освѣтъ пълненето колонитѣ на „Църковенъ Вѣстникъ“ и получаване тѣхъ хонораръ друго нищо не се постига. А тѣмо туй, да продаваме сърдцето и умътъ си, е най-противното на християнството. То е поврѣдило на всички официални църкви; то ги е направило безжизнени и то ще ги погуби, ако не се съвзематъ и похристиянчатъ, ако не се възродятъ.

П. Остроумовъ.

„Не е мъдрецъ този който много знае
И заплитни съ учена ловкостъ слага;
А факти кой въ размѣръ и стойностъ знае
И какъ въ живота свой да ги прилага,
Съ примѣръ и умъ свѣта да подпомага“.

„Ако човѣкъ се духомъ не прѣроди,
Не стане новъ по умъ и по сърдце,
Не може въ пѣтя на любовъ да ходи,
Нито ще види Божето Лице“ — с. к. в.

П. Р. Зяпковъ—Варна.

Същина и форма, или философия на политиката.

„Ще познаете истината и истината ще ви направи свободни“

И. Христосъ.

„Нѣма пжтъ къмъ високото, освѣнъ чрѣзъ високото“.

В. Юго.

А да познаете истината—това е да разберете сложната и права комбинация отъ точни, неумолими и вѣчни закони, съгласно които се направлява, движи и развива живота на човѣшкитѣ общества; това е да разберете онова, „Коего стои по-горѣ отъ всѣко пипане съ прѣсти, отъ всички микроскопи и всички любитни диагнози — това е просто и чисто животътъ; а животътъ е разумътъ въ упражнение на своята енергия, а другото име на дѣйствующия разумъ е Богъ.“— Така да гледате на живота и така да разбирате живота, значи ясно да виждате задъ тия вѣчни и справедливи закони тѣхния Всемогъщъ и Величественъ Авторъ, значи още да разбирате правилно цѣлѣта и смисъла на живота; значи още да разберете, че и обикновенитѣ случки въ дѣлничния животъ и крупнитѣ събития въ живота на наредитѣ си иматъ своя великъ смисълъ и ставатъ по силата на желѣзната необходимостъ на извѣстни естествени закони, а не по волята и плановѣтъ, както е по видимому, на „далновидни“ дипломати. — А веднажъ всичко това добръ разбрано, тогава по-лесно се понася тежкия житейски кръстъ, по-лесно се понасятъ личнитѣ негоди и обществени бѣдствия; тогава човѣкъ застава съ мощенъ и спокоенъ духъ прѣдъ живота и мъжествено посрѣща и отбива неговитѣ удари.

Защото „науката вижда великия замахъ на природнитѣ закони, на еволюцията на прогреса. Тя вижда знакове на единъ върховенъ планъ, на една велика цѣль; цѣлѣта, както е извѣстно, се основава всѣкога на волята. Науката ни насочва къмъ една първопричина, религията намира тази първопричина. — Разумътъ търси въ мрака нѣкакъвъ Богъ, а сърдцето го намира. Каквото науката пустирира (допуска) религията го доказва, и то чрѣзъ опрѣдѣлена индивидуална опитност.“ Така да разбирате живота, значи винаги помалко да ви интересува формата, а повече същината на явленията, която освѣтлява пжтя на живота и ви уяснява смисъла на всичко, когато формата е само врѣменна, скоропрѣходна, маловажна.

А какъ да се доберемъ до познанието на тѣзи много важни природни закони, до познанието на Божествената политика и дипломация, дѣто ржководно начало сж не интереситѣ, а тържеството на любовта и правдата—това не е прѣдметъ на настоящата статия; а само като наемкваме за тия закони, искаме най-вече да посочимъ грамадното значение за ония народъ, който не забравя никога повѣленията на тѣзи силни естествени закони, който има прѣдъ видъ винаги и рѣшающата намѣса на Духовния Факторъ въ неговитѣ сѣдбини.

А тѣзи мирови закони мълчаливо, тайнствено, но категорично прѣдписватъ, че отъ незапаветни врѣмена и подъ разни форми се води сурова, безпощадна борба между двѣ сили: между силитѣ на съзиждането и силитѣ на разрушението, между силитѣ на свѣтлината и ония на мрака, между духа на

реформитѣ и ония на реакцията, изобщо борба между силитѣ на доброто и онѣзи на злото въ свѣта.

Тази борба, открито започнала, можемъ да считаме, че води началото си отъ първото човѣшко убийство—Каиновото. Това убийство бѣ сигналъ за подкачването на онази безпощадна борба между звѣрското и възвишеното естества у човѣка, която отъ единично убийство, отъ малко пламъче—тогава, се обърна въ буенъ огънь—днесъ, нареченъ война. Но тя (войната) е само една отъ многото форми, подъ които се явява старата като свѣта борба между идеята за доброто и она за злото; апостолски писания и пропаганди, научни и писателски трудове, граждански междусобици и разни революционни движения — всички тѣзи изразходвани енергии цѣлили сж и цѣлятъ въ същностъ само едно: сабаряне тъмната стѣна на потисничеството и мрака, смазване черния призракъ на тържествующето по нѣкога зло, освобождаване пълно на човѣчеството. Тѣзи борби, въоръжени или не, въ формата си твърдѣ различни, но въ същината си идентични—водятъ все къмъ тържеството на висшата и вѣчна Правда. Това е законъ на Незнаемия Богъ.

Въ тѣзи борби страждущето и бѣдно човѣчество, раздѣлено на държави и народности съ различни и противоположни едни на други интереси е давало по редъ грамадно количество жертви; дава ги и до сега, ще ги дава и за въ бѣдаще до онова врѣме, когато оржжия ще има само въ музеитѣ.

Въ тия сурови, кървави борби пониквали, израства ли, развивали се, кулминирали и послѣ ослабвали, спадали и изчезвали различни нации. Това — отъ историческа виждаме — става редовно съ едни нации за смѣтка на други.

Винаги е имало „концертъ на великитѣ сили“; не е само европейскиятъ такъвъ. Но отъ много такива „велики сили“ сега нѣма ни поменъ, потънали сж въ забвение . . .

Но тогава нима е сила и то „велика“ това което се руши и забравя! О, човѣшка суетност! до кога ти ще измѣствашъ изъ съзнанието на човѣчеството ядката, същината на явленията и ще го занимавашъ повече съ дреболии. . . .

Така днесъ на свой редъ България и нейнитѣ „съюзници“ (смѣшни и жалки човѣшки съюзи, започвани съ ентузиазъмъ и погрѣбвани, свършвани съ война) сж излѣзли на историческата арена да примѣрятъ силитѣ си съ тѣзи на злото и неправдата въ свѣта; да допринесатъ и тѣ нѣщо за прѣмахването на тази неправда.—И тѣ сториха това.—Българскитѣ синове се втурнаха съ безподобно себеотрицание въ трагичната и величествена кървава борба. При това, въ началото на първата война (сѣтурцитѣ) много учени умове отдаващи значение само на формата, на външната и повърхността, а игнориращи смѣлия, идеалистиченъ духъ на правдолюбцитѣ погледнаха съ снизходителна усмивка на

„балканскитѣ лилипути“: вземайки въ съображение само материалното и числено надмощие на тогавашния ни противник—турцитѣ, европейскитѣ авторитети, политически и воени, гледаха на нашия народъ като напразни пѣнканя на слабия прѣдъ неполатимъ товаръ — очакваха нашето фиаско. Но какво разочорование за незнающитѣ законитѣ на Вѣчната правда! Тѣй нареченитѣ велики сили се сбъркаха изумени когато започнаха да се нижатъ блѣскавитѣ побѣди на българския войникъ. Но ето го тоя войникъ прѣдъ „непрѣвземаема“ Одринъ. Прѣзъ нощта срѣщу знаменития 13 Мартъ, когато тукъ—въ градоветѣ едни спокойно отпочиваха въ сънъ, а други прѣкарваха нощта въ прѣстѣпни оргии изъ кръчмитѣ, когато европейцитѣ и тѣхнитѣ прѣхвалени дипломати спокойно и удобно спѣха на своитѣ меки легла, тогава прѣзъ онѣзи часове на нощта тамъ, при Одринъ, дѣло велико се творѣше! Тамъ прѣзъ оная страшна и велика нощъ сцени демонски се разиграваха около фортоветѣ, сцени въ които имаше елементи на грозно, отвратително, сатанско, но въ които същевременно проблѣсваха и такива на възторжено, трагично и велико.

Тамъ, прѣзъ оная кървава нощъ, когато всичко почиваше въ сънъ, само на това окървавено кѣтче отъ земята, българскитѣ синове, измършавѣли и погрознѣли, напѣрдваха като ношни сѣнки къмъ огненитѣ и смъртоносни фортове, стигатъ до грознитѣ телени огради, поставени, за да ги спратъ, но тѣ, великитѣ въ него моментъ духове, не се спиратъ, а, строги и величествени, при свѣтлината на убийствения огънь и всрѣдъ трѣска на гранатитѣ, срѣзватъ съ ножици тельта, разкъсватъ и развалятъ съ приклади, съ крака, съ трупове, съ скѣпъ животъ бодливата ограда и прѣмахватъ голѣмата прѣчка, тѣзи, които не познаватъ що е прѣчка! — На другия день до очитѣ на европейскитѣ дипломати и военни капацитети достигна „невѣроятната“ вѣстъ за прѣвземанieto на Одринската крѣпостъ, прѣвземане, което обрѣна наопѣки тѣхнитѣ теории за невъзможното падане на Одринъ.

Но, невъзможното стана възможно, невѣроятното—вѣроятно. Друго яче не можеше и да стане, българитѣ трѣбваше да побѣдятъ—Това бѣ естествения изходъ на борбата. Съгласно закона на висшата Правда, обсадителитѣ на Одринъ трѣбваше да побѣдятъ, не важи дали тѣ сѣ българи или друга народност, стига тѣ да се борѣха за същата кауза, за която се борѣха българитѣ. Не важи толкова какви народи се борѣха при Одринъ — това е само формата на развиващитѣ се тогава явления, а много по важното е, че тамъ се борѣха двѣ идеи, два духа: духътъ на свободата и правдата съ оня на тиранията и мрака,—И първиятъ трѣбваше да побѣди—така гласи законътъ на вѣчната Правда, която е сила велика, прѣдъ която нашитѣ „велики сили“ съ своитѣ грамадни армии, дредноути и супердредноути воглавѣ съ надуитѣ си, стодени и горди политически и воени прѣдставители сѣ смѣшно нищожество.

Защото, „онова, което е високо въ челоуѣцитѣ, то е мерзостъ прѣдъ Бога“. (Л. 16; 15).

Въ европейскитѣ кабинети се запитваха очудени, какъ така невъзможното стана възможно — търсѣха причинитѣ на българския успѣхъ. Тѣ не очакваха такъвъ, защото това не се схождаше съ тѣхнитѣ планове и разбиране. И когато тѣхнитѣ егоистични планове се сблѣскаха съ върховния планъ на Природата и нейния Творецъ и рухнаха като картонена

кула, тѣ останаха да се питатъ удивени, като какъ стана това?

Чудете се и питайте се вие, които не познавате „видѣлнната на живота“, вие, които знаете само земната политика, а небесната не познавате, които сжщинската причина на събитията не виждате, а само тѣхната форма познавате, чудете се, а Богъ ще изпълнява постепено и точно Своя планъ.

Както нѣкога „при Уатерло бѣше Богъ“, така и сега—добавямъ азъ—и при Одринъ бѣше Богъ. Затова побѣдиха тогава българитѣ, защото великитѣ Богъ на правдата бѣше съ тѣхъ при Одринъ, защото борящитѣ се тамъ народности бѣха неговни орждия за постепено то сигурно тържество на правдата. Балканската война не е послѣдната. Свѣтътъ ще види и друга. Въ нея, вѣроятно, не ще остане безучастна и България, защото и тя е една брънка отъ свѣтовната верига. — Но нека въ тия борби не разчитаме само на своитѣ сили, нека не забравяме, че има Единъ, който вѣрно ръководи къмъ спасителния брѣгъ сждбинитѣ на народитѣ. Затова нека и ние, българитѣ, да търсимъ подкрѣпата на оная великъ всемирень факторъ, оная сжщина на сжщинитѣ и въплотение на пълната и абсолютна истина, непозната още на свѣта, който хората на своя недостатъченъ и несъвършенъ езикъ наричатъ **Богъ**. Но затова пъкъ трѣбва, прѣди всичко, да помнимъ, че да имаме неговата подкрѣпка и побѣждаваме винаги, трѣбва нашата политика да бѣде политика на правдата, политика на освобождаване и подигане народа, а не—подобно на нашитѣ окаяни довчераши „сѣюзници“ — политика на потисничеството и плячкаджийството. Трѣбва и можемъ, и въ политиката да се стремимъ „къмъ високото“ и то чрѣзъ високи срѣдства, които макаръ и трудни, но чрѣзъ тѣхъ само се отива къмъ висока и благородна цѣль. Знаемъ, че на този ми наивень, младежки идеализмъ въ политиката, опитнитѣ и стари политики биха се насмѣли, ако ме подушатъ, понеже тѣ знаятъ, че политиката е направена отъ груби интереси, знаятъ че Бисмаркъ е казалъ, че „Политиката разваля характера“, но нека тѣ се смѣятъ. Това не ще ме смути, понеже азъ пъкъ знамъ, че и въ нея (политиката) може да се внесе нѣщо по-възвишено, че тя разваля характери, само които се подаватъ на разваляне.

И въ политиката Богъ или Мамонъ ще се служи! Срѣдентъ пъкъ нѣма! Всѣка личностъ, сѣмейство общество, народъ на единъ отъ тия господари служатъ.

Българи! макаръ, че напоследъкъ благодарение на слабата ни дипломация, прѣтърпяваме, на гледъ, доста не сполуки, но пакъ вѣрвайте твърдо въ тържеството на правдата и братолюбieto и работете въ това направление. Не се отклонявайте отъ пътя на видѣлнната.

Народи на земята! вѣрвайте и вие въ сжщото! Не забравяйте, че най-напѣдъ сте човѣци съ безсмъртни души отъ едно и сжщо естество и съ еднакво прѣдназначение на земята, а слѣдъ това сте народности съ разни наименования; затова подайте си ръка за взаимна работа. — Слотете силитѣ си за извоюването на много по-добри международни отношения отъ днешнитѣ такива, за прѣмахване отрицателния духъ на шовинизма и лакомията за територии. Повече работете за приближаването на оная великъ день, когато всички ще бждатъ „едно стадо и единъ овчаръ“.—

Хроника и Бълъжки

РАЗМѢСТВАНІЕ. По Епископско назначение г. Павелъ Мишковъ отива за пастиръ на Варненската Методистка Епископална църква, на мѣстото на пастиръ Ив. Сѣчановъ, който отива въ Самоковъ, като членъ отъ комисията за поправяне езика на Българската Библия.

Всички, които иматъ работа съ г. П. Мишковъ и сп. „Хр. Свѣтъ“, да адресиратъ за напрѣдъ всичко до ул. Царъ Крумъ № 2, Варна.

ДОБРО НАЧИНАНІЕ. Г-нъ Ст. Наковъ отъ Царибродъ ни моли да съобщимъ, че тамъ се е основало Литературно — Въздържателно дружество, съ цѣль да се бори противъ алкохолната търговия, да просвѣщава своитѣ членове и да помага материално и морално на бѣднитѣ отъ тѣхъ. Ние поздравяваме членоветѣ на това добро и народополезно дружество. Въ свръзка съ това нека притуримъ тукъ, че добра и избрана литература въ това направление се намира у Д-ръ Я. Ф. Кларкъ на ул. Бѣлчевъ 36, София и сп. „Въздържател“ въ Ямболъ. Народа ни има нужда отъ въздържателни борци и намъ е драго да виждаме че армията на Трезвеността расте.

Учимъ се, че и въ Самоковъ въздържателната дружина е почнала да работи малко по-живо.

Тя е избрала за свой прѣдседател г. Христо Начевъ, учител въ Американската Мжж. Гимназия, младъ, дѣятеленъ и готовъ да работи. Държайте момчета!

Кръчмитѣ трѣбва да се затворятъ, алкохола трѣбва да се разлѣе и прѣмахне, защото е фабрика на пияници, развратници, убийци, и идиоти. Дайте да се разбере отъ Българското законодателство, че то, когато узаконява правото на алкохолната търговия, причинява врѣда на отечеството ни, каквато никоя война не може да причини.

Агитирайте на лѣво и дѣсно противъ употреблението на алкохолнитѣ пития. Прѣскайте въздържателна литература, а най-вече бждете съ трезвения си животъ примѣръ за съвършено въздържание. „Хр. Свѣтъ“ е готовъ да помѣсти статии по въздържателното дѣло, ако нѣкой е готовъ да пиши.

ЗАБЛУДА ИЛИ НЕВЕЖЕСТВО? Въ единъ отъ бройевѣтъ нав. „В. Поща“ нѣкой си А.

С. пише по Унията. Кани българския елементъ въ земитѣ, които оставатъ подъ сѣрбитѣ па и насъ които сме въ Царството, да приемемъ католическата вѣра и така изпълнимъ Христовата заповѣдъ: „Всички да сж едно.“ Въ сжщата статия той казва че Св. Петъръ билъ глава на църквата и католишката църква била едничката, истинна църква! Ние не знаемъ кой е този А. С., но отъ писаното не можемъ да не заключимъ, че или е невежа по Евангелскитѣ истини за „църква“ или ако ги знае, извѣртва истината. Въ всѣки случай **заблуждава** обществото, Глава на Християнската църква не е Ап. Петъръ и никога не е билъ. **Христосъ** е главата на това тѣло. Неговитѣ думи, „че върху този камъкъ ще съзида моята църква“ не значатъ че върху Петра е тя изградена, а върху камъка, че Исусъ Христосъ е Богъ — истина която Петъръ изповѣда.

Друго, католическата църква не е била и не може да е истинската Христова църква. Мерзоститѣ и дивотиитѣ, които тя върши, е лишаватъ отъ това име. Коя църква можемъ да наречемъ истинска? Тази, разбира се, която има въ себе си Христовия духъ и любовъ, и която върши Неговата воля. Такъва ли е католишката църква? Чия воля се върши тамъ? Какво се върши въ нея? Кой е и какъвъ е папата? Каква цѣль има? Само религиозна ли? На тѣзи въпроси трѣбва да се отговори безпристрастно, прѣди да се каже, че католическата църква е Христова. Ние ще се повърнемъ обстойно по тѣзи въпроси въ иднитѣ бройове, за да докажемъ, че тя е антихристиянска църква, и че папата е съврѣменъ антихристъ и защо трѣбва да се пазимъ отъ католицизма.

Г-да Абонати на „Хр. Свѣтъ“, платете абонамента си! Не отлагайте и е забравяйте!

Читатели, разпространявайте „Християнски Свѣтъ“!